POLITISK KRONIK

UDLANDET

Januar 1967

3. – Den tidligere finansminister for den algeriske befrielsesfront FLN Mohammed Khiber, der i april 1965 på grund af deltagelse i en revolte i Kabylen blev dømt til døden in absentia, myrdes i Madrid.

4. – Ved en omdannelse af Kenyas regering udnævner præsident Kenyatta indenrigsminister D. A. Moi til vicepræsident efter Joseph Murumbi, der er trådt tilbage med udgangen af 1966 for at blive forretningsmand.

5. – Kong Moshoeshoe II af Lesotho underskriver en erklæring om, at han fremtidig vil holde sig inden for sine beføjelser som konstitutionel monark og løslades af husarresten (se 28/12 1966). Samtidig meddeles, at lederen af det panafrikanske kongresparti Ntsu Mokhehle og lederen af det royalistiske frihedsparti Seth Makotoko er arresteret.

6. – Ved en omdannelse af den britiske regering bliver fhv. udenrigsminister Patrick Gordon Walker (se 21/1 1965) medlem af kabinettet som minister uden portefølje i stedet for Douglas Houghton. Minister for oversøisk udvikling Arthur Bottomley og koloniminister Frederick Lee forlader kabinettet, men fortsætter som medlemmer af regeringen, den første på sin hidtidige post, den sidste som kansler for hertugdømmet Lancaster, idet koloniministeriets forretninger henlægges til Commonwealth-ministeriet. Kabinettet består herefter af 21 mod hidtil 23 medlemmer. – 17. Lederen af det liberale parti i de sidste 10 år, Joseph Grimond, træder tilbage fra denne post. Partiets 12 mand store underhusgruppe vælger 18/1 den 37-årige Jeremy Thorpe til Grimonds efterfølger.

11. – Ved valget på Bahamøerne går det progressive liberale parti under ledelse af negeren Lynden Pindling stærkt frem og får i alt 18 mandater ligesom premierminister Sir Roland Symonettes Forenede Bahama Parti; desuden vælges 2 uafhængige. I det gamle parlament, der kun talte 32 medlemmer, havde regeringspartiet 24, oppositionen 8 mandater.

13. – I Togo tager hæren magten ved et ublodigt kup. Præsident Nicolas Grunitzky har meddelt, at han frivilligt træder tilbage. Lederen af kuppet er hærens stabschef, den 29-årige oberstløjtnant Etienne Eyadema, der også var en af lederne af kuppet i 1963, da præsident Sylvanus Olympio blev skudt af en soldat (se 12/1 1963). Der oprettes et nationalt genrejsningsudvalg under ledelse af oberst Dadjo.

23. – Det amerikanske udenrigsministerium meddeler, at præsident Johnsons bestræbelser for at hindre en kostbar kaprustning mellem USA og USSR om udvikling af raketforsvarssystemer åbenbart har mødt alvorlig interesse i Sovjetunionen.

27. – En traktat om den fredelige udforskning og udnyttelse af verdensrummet underskrives i London, Moskva og Washington af repræsentanter for de tre magter. Samme dag underskriver talrige andre stater traktaten i de tre hovedstæder.

29. – Ved parlamentsvalget i Japan sker der ikke afgørende forskydninger, men centrumspartierne har fremgang. Antallet af mandater er forøget fra 467 til 486, heraf får regeringspartiet, de liberale demokrater 277 (1963: 283), socialisterne 140 (144), de demokratiske socialister 30 (23), Komeito 25 (–), kommunisterne 5 (5) og uafhængige 9 (12). Det nye parti Komeito repræsenterer den buddhistiske sekt Soka Gakkai.

30. – Sovjetunionens præsident Podgornij modtages i privataudiens af pave Paul VI.

31. – Efter forhandlinger i Bonn mellem udenrigsminister Willy Brandt og udenrigsminister Corneliu Manescu enes Vesttyskland og Rumænien om at oprette fuld diplomatisk forbindelse mellem de to lande. Rumænien er det første østblokland, der får diplomatiske forbindelser med Den tyske Forbundsrepublik bortset fra Sovjetunionen, der udvekslede ambassadør med Bonn i 1955.

Februar 1967

2. – Østrigs socialistiske parti har valgt fhv. udenrigsminister Bruno Kreisky til formand for partiet med 347 af 497 stemmer. Den hidtidige formand, fhv. vicekansler Bruno Pittermann, der ikke ønskede genvalg, havde foreslået Hans Czettel, som bliver viceformand.

3. – Det socialistiske enhedspartis organ Neues Deutschland i Østberlin kritiserer, at den rumænske udenrigsminister Corneliu Manescu ved sit besøg i Bonn (se 31/1) ikke har tilbagevist Den tyske Forbundsrepubliks krav på alene at repræsentere Tyskland og erklærer, at under disse betingelser var forudsætningerne for diplomatiske forbindelser med Vesttyskland ikke til stede. – 8. Sovjetunionens ambassadør i Bonn afleverer en note, der forkaster forbundsrepublikkens krav på alene at tale for hele Tyskland.

6.–13. – Sovjetunionens ministerpræsident Kosygin aflægger officielt besøg i London, hvor han modtages af dronning Elizabeth og 9/2 taler til over- og underhusets medlemmer.

7. – Ved præsidentvalget i Nicaragua besejrer general Anastasio Somoza junior med stort flertal sin modkandidat, dr. Fernando Aguero, det konservative parti. Familien Somoza har i de sidste 55 år haft magten i Nicaragua.

8. – Det australske arbejderpartis parlamentsgruppe vælger partiets hidtidige næstformand, Edward Gough Whitlam, til formand efter den 70-årige Arthur Calwell, der efter partiets nederlag ved valget i november 1966 er trådt tilbage.

12. – Præsident Nyerere meddeler, at det omfattende nationaliseringsprogram i henhold til vedtagelserne på TANU's konference i Arusha nu er gennemført.

13. – Den schweiziske regering erklærer, at den på grund af landets traditionelle neutralitetspolitik ikke kan lade sig binde af FNs obligatoriske sanktioner mod Rhodesia (Schweiz er ikke medlem af FN). Schweiz indtager imidlertid den holdning, at handelen med Rhodesia ikke må overstige gennemsnittet for årene 1964–66.

Det amerikanske forsvarsministerium giver meddelelse om genoptagelse af bombardementerne af militære mål i Nord Vietnam og tilføjer, at genoptagelsen er blevet udsat i kort tid af hensyn til ministerpræsident Kosygins besøg i London. Operationerne har været suspenderet siden 8/2 i anledning af det buddhistiske nytår.

15. – Ved valget til det hollandske andetkammer går både det katolske folkeparti og arbejderpartiet væsentligt tilbage. Et nyt parti, D 66 (Demokrati 1966) under ledelse af dr. Hans van Mierlo, medarbejder ved Algemeen Handelsblad, får 7 mandater. D. 66 ønsker bl. a. at bekæmpe partisplittelsen, der ved dette valg giver sig udslag i, at ikke mindre end 23 partier opstiller, ved at afskaffe den rene forholdstalsvalgmåde. I alt bliver 11 partier repræsenteret i det nye andetkammer, nemlig det katolske folkeparti 42 (1963: 50) mandater, arbejderpartiet 37 (43), de liberale 17 (16), det antirevolutionære parti 15 (13), den kristelig historiske union 12 (13), landbrugerpartiet 7 (3), D 66 7 (–), kommunister 5 (4), pacifistiske socialister 4 (4), det politiske reformparti 3 (3) og den reformerte politiske forening 1 (1). De to sidstnævnte partier er ligesom det antirevolutionære parti og den kristelig historiske union konservative, protestantiske partier.

17. – Japans parlament (se 29/1) genvælger Esako Sato som ministerpræsident med 279 af 470 stemmer. Sato meddeler, at alle ministrene vil forblive i deres embeder.

18. – Jordan annullerer anerkendelsen af den republikanske regering i Jemen. – 22. Præsident Nasser retter på 8 års dagen for FAR's grundlæggelse skarpe angreb på kong Hussein af Jordan og beskylder CIA for at koordinere Saudi-Arabiens og Jordans antiægyptiske politik. Præsident Bourguiba betegnes som håndlanger for den amerikanske politik i det fjerne Østen. Jordan hjemkalder sin ambassadør i Cairo.

22. – Præsident Sukarno underskriver et dokument, hvori han overdrager magten til general Suharto. Herefter er Sukarno kun præsident af navn.

22. – Ved valget i Jamaica, det første efter at landet opnåede uafhængighed i 1962, får arbejderpartiet under ledelse af den fungerende premierminister Donald Sangster (premierminister Sir Alexander Bustamante træder tilbage p. gr. af svigtende helbred) 33 mandater og forøger dermed sit flertal i repræsentanternes hus fra 7 til 13. Det samlede antal mandater er forøget fra 45 til 53. Folkets nationale parti, hvis leder er fhv. premierminister Norman Manley, får 20 mandater mod 19 i 1962.

27. – Valget i Indien, der sluttede 21/2, er blevet et nederlag for kongrespartiet, der dog har bevaret flertallet i underhuset (Lok Sabha). Efter den foreløbige opgørelse har kongrespartiet fået 278 (1962: 364) mandater, Swatantra partiet 43 (22), Jan Sangh 35 (12), kommunisterne, der nu er splittet i 2 partier, 40 (11), Prajasocialister 10 (9), Samyukta socialister 23 (11), Dravida Munnetra Kazhagam 25 (8), uafhængige og andre 49. Der mangler endnu 11 resultater, og 6 pladser skal først senere besættes ved valg eller nominering. I alt tæller det nye Lok Sabha 520 medlemmer, 11 flere end det gamle underhus.

Vesttyskland og Jordan genopretter de diplomatiske forbindelser. Jordan er det første af de 10 arabiske lande, der i maj 1965 (se 9/5 1965) afbrød de diplomatiske forbindelser med Vesttyskland, der tager dette skridt.

28. – I Sydafrika vælges finansminister Dönges til republikkens næste præsident med 162 stemmer, medens Pieter van der Byl, United Party's kandidat, får 52 stemmer. Dönges overtager præsidentposten 31/5, når præsident Swart træder tilbage, et år før udløbet af 7 års valgperioden.

Marts 1967

2. – I Uruguay indsættes general Oscar Gestido som præsident, efter at Uruguay i 15 år har været regeret af et 9 mands statsråd. Ved valget i november 1966 opnåede Gestidos parti, Colorados, flertal i begge kamre. I præsident Gestidos ministerium bliver Hector Luisi udenrigsminister.

3. – Indenrigsminister, oberst Fidel Sánchez Hernández, kandidat for det regerende nationale forsoningsparti, vælges til El Salvadors præsident for 5 år. Han afløser 1/7 den nuværende præsident Julio Adalberto Rivera.

5. – Ved valget til den franske nationalforsamling opnår 73 kandidater, deraf 62 gaullister, over halvdelen af stemmerne i deres kredse og er dermed valgt i første valgomgang. Gaullisterne for 37,7 pct. af stemmerne, det kommunistiske parti 22,4 pct., venstrefløderationen, en sammenslutning af radikale, socialister og nogle mindre partier, under ledelse af François Mitterrand 18,8 pct., det demokratiske centrum, en fusion af folkerepublikanerne (MRP) og de uafhængige, under Jean Lecanuet 12,8 pct., det yderste venstre, herunder de uafhængige socialister (PSU) under Pierre Mendés-France, 2,2 pct., det yderste højre 0,9 pct. og andre 5,1 pct. – 12. I anden valgomgang bevirker kommunisternes, de uafhængige socialisters og venstrefløderationens valgsamarbejde, at gaullisterne kun opnår kneben majoritet i nationalforsamlingen og dette kun takket være den omstændighed, at oversøiske departementer vælger gaullistiske deputerede. Gaullisterne får i alt 244 mandater, venstrefløderationen 116, kommunisterne 73, det demokratiske centrum 27, det yderste venstre 5 og andre 20.

5. – Jordans regering under Wasfi Tell indgiver sin afskedsbegæring, efter at 4 ministre er trådt tilbage for at lade sig opstille ved parlamentsvalget 15/4. Kong Husseins grandonkel og chef for kongens kabinet Sherif Hussein ben Nasser danner midlertidig regering af 8 medlemmer af den afgående regering, medens Wasfi Tell overtager Sherif Husseins post.

9. – Der afholdes suppleringsvalg i Nuneaton, Rhondda West og Pollok-kredsen i Glasgow og 16/3 i Honiton. Arbejderpartiet beholder mandaterne i Nuneaton og Rhondda West, men med stærkt reduceret majoritet, og de konservative holder Honiton med forøget majoritet og vinder Pollok fra arbejderpartiet. Et træk ved valget i Rhondda West og Pollok er de walisiske, henholdsvis skotske nationalisters fremgang. Suppleringsvalget i Nuneaton er forårsaget af, at tidligere teknologiminister Frank Cousins har nedlagt sit underhusmandat for helt at hellige sig sine pligter som generalsekretær for transport- og arbejdsmandsforbundet.

Det meddeles officielt, at amerikanske flyvemaskiner, baseret i Thailand, bomber mål i Nord Vietnam. USA's ambassadør i Bangkok oplyste 18/1 1967, at USA havde 35.000 mand tropper i Thailand, heraf 8000 beskæftiget ved byggearbejder.

12. – Efter forhandlinger mellem den britiske regering og Maltas premierminister, dr. Berg Oliver, der ankom til London 28/2, er der i spørgsmålet om reduktionen af de britiske styrker på Malta opnået en foreløbig løsning, der er acceptabel for begge parter. En revideret britisk afviklingsplan skal sikre, at de med tilbagetrækningen af styrkerne forbundne afskedigelser holdes inden for rimelige grænser.

Kongrespartiet genvælger fru Indira Ghandi som partiets leder efter forslag af tidligere finansminister Morarji Desai, der bliver vicepremierminister i hendes nye regering. – 13. I Indira Ghandis regering

overtager Morarji Desai finansministerposten. Chavan, Swaran Singh og Chagla fortsætter om henholdsvis indenrigs-, forsvars- og udenrigsminister (se 8/11 1966), og nøgleposten som minister for ernæring besættes med Jagivan Ram (se 11/1 1966).

13. – Den tidligere congolesiske premierminister,, Moise Tshombe, der opholder sig som landflygtig i Madrid, dømmes in absentia til døden for højforræderi.

I Kapstaden underskrives en handelsoverenskomst mellem Sydafrika og Malawi – Sydafrikas første overenskomst med en afrikansk negerstat.

16. – En krigsret dømmer 15 græske officerer til 2–18 års fængsel for deltagelse i Aspida-sammensværgelsen efter en retssag, der har varet 100 dage. Parlamentets juridiske udvalg har afslået en anmodning om at ophæve den parlamentariske immunitet for professor Andreas Papandreou, søn af centrumunionens leder, der beskyldes for deltagelse i sammensværgelsen. – 30. Ministerpræsident Ioannis Paraskevopoulos (se 21/12 1966) indgiver regeringens afskedsbegæring, efter at dens parlamentariske grundlag er bragt i fare ved uenighed mellem de to største partier, centrumunionen og den national-radikale union, på grund af centrumunionens forslag om at udstrække den parlamentariske immunitet for de nuværende parlamentsmedlemmer til efter valget i slutningen af maj.

17. – De 4 store svenske partier er nået til enighed om en forfatningsreform, som kan vedtages af rigsdagene i 1968 og 1969. Nyvalg kan derefter finde sted i september 1970 og det nye system træde i kraft i 1971. Hovedpunktet i forslaget er indførelse af etkammersystemet. Rigsdagen skal bestå af 350 (højre foreslår 300) medlemmer, hvoraf 310 er faste og fordeles inden for valgkredsene på samme måde som nu, og 40 bevægelige, som fordeles for hele landet under ét. For at modvirke partisplittelse indføres en spærreregel, hvorefter kun partier, der har fået mindst 4 pct. af stemmerne i hele landet (efter valget i 1964 ca. 70.000) kan deltage i mandatfordelingen, dog kan et parti, som får mindst 12 pct. af stemmerne i en enkelt valgkreds, deltage i fordelingen af de faste mandater i den pågældende kreds, men ikke i fordelingen af de bevægelige mandater.

Der afholdes valg i Sierra Leone. 19/3 meddeles, at Sierra Leone's folkeparti under premierminister Sir Albert Margai har fået 31 mandater, folkekongressen under Siaka Stevens 28, uafhængige 2, medens der ikke foreligger resultater for 5 mandaters vedkommende. Folkekongressen hævder, at den har vundet 4 af de 5 mandater og dermed er det største parti. – 21. Siaka Stevens aflægger ed som premierminister. Hærchefen, brigadegeneral David Lansana, lader sine folk omringe regeringsbygningen og holder Stevens og generalguvernør Sir Henry Lightfoot Boston i husarrest. – 22. General Lansana erklærer, at der udfoldes anstrengelser for at få dannet en konstitutionel regering og gøre ende på forvirringen i landet. – 24. En gruppe officerer tager magten, opløser alle politiske partier og suspenderer forfatningen. Som leder af et nationalt reformationsråd nævnes oberstløjtnant Ambrose Patrick Genda og som rådets næstformand politikommissær William Leigh. Reformationsrådets talsmand, major Charles Blake erklærer, at officersgruppen har grebet ind, fordi general Lansana efter deres opfattelse prøvede på at påtvinge landet Sir Albert Margai som premierminister. – 26. Reformationsrådet overtager alle generalguvernørens, premierministerens og regeringens beføjelser og opløser parlamentet. Generalguvernøren løslades, mens Stevens, Margai og Lansana stadig holdes i beskyttelsesarrest. – 27. I en ekstraudgave af Sierra Leones statstidende meddeles, at oberstløjtnant Andrew Juxon-Smith skal være formand for reformationsrådet. Det oplyses senere, at Genda er kasseret til posten af hensyn til stammeligevægten i rådet.

19. – I Fransk Somaliland afholdes folkeafstemning til afgørelse af, om landet skal bevare forbindelsen med Frankrig eller være uafhængig.

27. – De væbnede styrkers kongres godkender enstemmigt en ny forfatning for Syd Vietnam. 1/9 skal der vælges præsident og vicepræsident af alle over 18 år, og samtidig vælges førstekammer. Andetkammervalget finder sted 1/10.

Januar 1967

1. – Statsminister J. O. Krag udtaler til Aktuelt, at grunden til, at han har overtaget udenrigsministeriet, er, at det under de givne forhold var den måde, han bedst kunne sikre tilliden til, at Danmarks udenrigs- og sikkerhedspolitik byggede på samme grundlag som hidtil.

3. – Statsminister J. O. Krag ankommer til Warszawa på et 5-dages officielt besøg i Polen.

4. – Efter et møde med repræsentanter for værftsindustrien og smede- og maskinarbejderne meddeler handelsminister Tyge Dahlgaard, at han sandsynligvis om få dage på regeringens vegne vil afgive en indstilling til Nationalbanken om forlængelse af den statsgaranterede kreditordning for skibsværfterne for 2 år ud over 1/1 1969, da ordningen efter de nugældende bestemmelser skulle udløbe.

6. – På en pressekonference i Warszawa opfordrer statsminister J. O. Krag den polske regering til positivt at besvare de positive signaler fra den nye forbundsregering i Bonn.

7. – Statsminister J. O. Krag har i Warszawa en samtale med lederen af det polske kommunistparti Wladyslaw Gomulka.

På Det radikale Venstres stævne på Nyborg Strand udtaler finansminister Grünbaum om inflationsproblemerne, at en bredere forståelse af nødvendigheden af en indkomstpolitik er ved at vokse frem. Han finder det urealistisk at tro på et stabilt prisniveau i et samfund i stærk vækst, men der bør stiles imod, at pris- og omkostningsniveauet i det mindste ikke stiger stærkere end i de lande, vi normalt samhandler med. Han er ikke sikker på, at det er ønskeligt, at de »tre vise mænd« giver anvisninger i procenter for lønudviklingen inden for de rammer, økonomien tillader.

Nationalbankdirektør Erik Hoffmeyer erklærer i et foreløbigt svar på en henvendelse fra De samvirkende danske Landboforeninger, at spørgsmålet om lempelse af begrænsningen af udstedelsen af obligationer til landbrug vil blive fremdraget ved den drøftelse, Nationalbanken skal have med kreditinstitutterne i midten af januar måned.

8. – Forbundsformand Hans Rasmussen udtaler, at han af principielle grunde ikke er tilhænger af en ny helhedsløsning, men hvis arbejdsgiverne fortsat optræder negativt under overenskomstforhandlingerne, må det nye flertal i folketinget anvendes til en konstruktiv løsning af arbejdsmarkedets problemer, i hvilket tilfælde han ikke vil have noget imod en længere aftaleperiode for arbejdsmarkedet.

Socialdemokratiets politiske ordfører Per Hækkerup udtaler, at tallene for de sidste måneder viser, at »de vise mænd« har været for pessimistiske (se 16/12 1966).

Fhv. handelsminister Hilmar Baunsgaard udtaler ved det radikale stævne på Nyborg Strand, at Danmark ikke kan gå ind i Fællesmarkedet med udsigt til økonomisk fordel, medmindre – foruden Storbritannien – Sverige også kommer med.

På stævnet drøfter statsminister J. O. Krag og regeringens rådgiver i nedrustningsspørgsmål, fhv. undervisningsminister K. Helveg Petersen NATO's stilling til afspændingspolitikken. Statsministeren af-

viser tanken om en opløsning af NATO og Warszawapagten, så længe andet og bedre at sætte i stedet ikke er fundet.

9. – I en TV-diskussion udtaler Aksel Larsen (s. f.), at hvis vanskelighederne ved at etablere nye overenskomster bliver alt for store, kunne han godt tænke sig fastsættelse af rimelige lønninger og arbejdstid ad regeringsvej.

12. – På Færøerne går Socialdemokratiet, Sambandspartiet og det gamle selvstyreparti, der tilsammen råder over 14 af lagtingets 26 mandater (se 8/11 1966) sammen i et nyt landsstyre, bestående af Peter Mohr Dam, soc. dem., der bliver lagmand, Kristjan Djurhuus, Sambandspartiet og Samuel Petersen, Selvstyrepartiet. Mohr Dam efterfølges som folketingsmand af sognepræst Johan Nielsen.

13. – Efter en forhandling mellem landbrugsminister Chr. Thomsen og landbrugets organisationer meddeles, at staten vil kautionere for lån til landbruget gennem eksportkreditrådet for at afbøde landbrugets likviditetsvanskeligheder som følge af hindringerne for kvægeksporten på grund af fællesmarkedsafgifterne.

Forbundsformand Henry Gran udtaler, at en mindsteløn på 1800 kr. om måneden er et ufravigeligt krav fra HK ved overenskomstforhandlingerne. Den nuværende minimalløn er 1270 kr.

16. – Statsminister J. O. Krag udtaler om overenskomstsituationen, at en overenskomst indgået ved fri forhandlinger mellem parterne er langt at foretrække for et folketingsindgreb.

I anledning af, at Venstres formand Poul Hartling har indbudt Det konservative Folkeparti og Det radikale Venstre til forhandling med Venstre hver for sig, udtaler Det konservative Folkepartis formand Knud Thestrup, at det havde såmænd ikke været nødvendigt at indbyde dem hver for sig, for de konservative har ingen vanskeligheder ved at være sammen med de radikale.

17. – Minister Hans Sølvhøj fremsætter forslag til lov om visse forholdsregler i henhold til De Forenede Nationers pagt. Den direkte foranledning er sikkerhedsrådets beslutning om obligatoriske sanktioner mod Rhodesia, men forslaget giver regeringen en almindelig bemyndigelse til at give sikkerhedsrådets beslutninger i særdeleshed om økonomiske og lignende sanktioner retskraft her i landet.

Under folketingets 1. behandling af et forslag til beslutning af Per Møller m. fl. medlemmer af Venstre om nedsættelse af et udvalg vedr. Danmarks bistand til udviklingslandene foreslår Poul Dam (s. f.) en dagsorden, der opfordrer udenrigsministeren til at udarbejde en plan for Danmarks bistand i de kommende år ud fra den målsætning, at bistanden snarest skal nå op på 1 pct. af nationalproduktet. Dagsordensforslaget vedtages enstemmigt; 4 (1 r. v. og 3 k. f.) undlader at stemme. Forinden er et ændringsforslag af Niels Westerby (l. c.), hvorefter den statslige bistand snarest og senest i finansåret 1970–71 skal nå op på 1 pct. af nationalproduktet blevet forkastet, og det samme er tilfældet med et ændringsforslag af Else-Merete Ross (r. v.) gående ud på at erstatte »bistand« med »statslig bistand«.

18. – Folketinget foretager 1. behandling af et folkesocialistisk forslag til beslutning om etablering af statslige forbindelser med stater, der er oprettet ved deling af tidligere stater, dvs. anerkendelse af Østtyskland, Nordvietnam og Nordkorea. Forslaget afvises af stats- og udenrigsminister J. O. Krag, der i det hele og store får tilslutning fra ordførerne for de øvrige partier.

19. – Finansminister Grünbaum fremlægger i folketingsudvalget om kildeskatten regeringens oplæg til en skattereform i 3 trin: indførelse af en merværdiafgift på 10 pct. fra 1/7 1967, ophævelse af skattefradragsreglen fra 1/1 1968 og indførelse af kildeskat fra 1/1 1969. Som kompensation for merværdiafgiften må der regnes med hævning af bundgrænsen fra 7000 til 9000

kr. for forsørgere og fra 3700 til 4500 kr. for andre, med en forhøjelse af børnetilskuddet fra 630 til 780 kr. pr. barn og med indførelse af et persontilskud til folk med indtægter under den nugældende bund grænse. I forhold til engrosomsen vil meromsen i tidsrummet 1/7 1967–31/3 1968 give et merprovenu på ca. 950 mill. kr., og dette beløb regnes at ville blive opslugt af kompensationerne i denne periode samt af den allerede foretagne fordobling af lønmodtagerfradraget og den planlagte lempelse af beskatningen af merindkomster. Såvel v. som k. f. og r. v. tilkendegiver, at skattereformen må aftales som et samlet hele, og at der må tages hensyn til de tre partiers synspunkter, hvis de skal medvirke ved en skattereform.

Henry Christensen (v.) fremsætter forslag til lov om regler for organisationers og foreningers bidrag til politisk virksomhed. Forslaget tilsigter at hindre, at en borger, der rent faktisk er nødt til at være medlem af en interesseorganisation, derigennem tvinges til at være med til at yde støtte til politisk virksomhed. Ved 1. behandling 16/2 afvises forslaget af justitsminister K. Axel Nielsen og ordførerne for s. og s. f., den sidste erklærer dog, at han er modstander af, at der af fagforeningskontingentet ydes tilskud til den socialdemokratiske presse. Derimod får forslaget tilslutning fra k. f., r. v. og l. c.

22. – Danmarks Retsforbund vedtager på et landsrådsmøde at fortsætte som politisk parti og søge repræsentation i folketinget ved førstkommende valg.

24. – Folketinget foretager 1. behandling af forslag om beskatning ved sammenslutning af aktieselskaber m. m. Formålet er at hindre, at sammenslutninger, for så vidt angår vandrette fusioner, får skattemæssige konsekvenser.

LO's snævre forhandlingsudvalg orienterer statsminister J. O. Krag, arbejdsminister Dinesen og Socialdemokratiets politiske ordfører Per Hækkerup om overenskomstforhandlingerne.

25. – Folketinget foretager 1. behandling af forslag til lov om landbrugsejendomme, forslag om ændringer i lov om udstykning og sammenlægning m. m. af landbrugsejendomme, forslag om ændringer i lov om oprettelse og supplering af mindre landbrug m. m. – statshusmandsloven, samt forslag om ændringer i lov om opførelse af arbejderboliger på landet. De 4 forslag var også fremsat i folketinget 1965–66 og i 1. samling af folketingsåret 1966–67 (se 15/3 1966).

Statsminister J. O. Krag indkalder Arbejdsgiverforeningens formand fabrikant Svend Heineke for at få orientering om arbejdsgivernes syn på forhandlingssituationen.

Fællesudvalget for landbrugets arbejdsøkonomiske spørgsmål (kompensationsudvalget) erklærer, at der må regnes med en betydelig forøgelse af kompensationsbeløbene, hvis landbrugets indkomstforhold skal bringes blot tilnærmelsesvis i overensstemmelse med de øvrige samfundsgruppers indtjening.

26. – Efter et møde i folketingsudvalget om kildeskatten erklærer Henry Christensen (v.), at en altomfattende merværdiafgift kun har mening, hvis den har sammenhæng med skattereformen i øvrigt, herunder udformningen af skatteskalaer, der kan modsvare momsen og ophævelse af skattefradragsreglen. V. ønsker et effektivt loft over beskatningen og finder det nødvendigt, at 2. og 3. trin af reformen (se 19/1) er konstrueret, før man gennemfører 1. trin. De konservative ønsker bl. a. et skatteloft, der hindrer udskrivning af mere end 50 pct. af indkomsten i direkte skat, og en skatteskala, som fastlægger skattebyrdens fordeling på indkomstgrupperne. De ønsker videre en formindskelse af skatten på mellemindkomster, ophævelse af sambeskatningen og en sådan tilrettelæggelse af kildeskattens administration, at den ikke belaster især mindre næringsdrivende. De radikale henviser til deres forslag af oktober 1966 (se 14/10 1966). Først når der er truffet aftale på et så-

dant grundlag, er der mulighed for stillingtagen til moms og kildeskat. Finansminister Grünbaum erklærer sig rede til at acceptere princippet i det radikale forslag som grundlag for de kommende forhandlinger.

Folketinget foretager 1. behandling af forslag til lov om efterskoler, hvorefter der gives adgang til at lade afholde statskontrollerede prøver svarende til 9. klasse prøven, og af forslag til lov om fritidsundervisning m. m. (ungdomsskolen, fritidsundervisning for børn og unge og fritidsundervisning for voksne).

Nationalbanken meddeler, at der efter forhandlinger med de obligationsudstedende institutter med virkning fra 1/1 1967 er gennemført forhøjelser af kvoterne for obligationsudstedelsen.

29. – Socialistisk Folkeparti har på et hovedbestyrelsesmøde enstemmigt vedtaget en udtalelse, hvori der opstilles en række betingelser for at støtte en effektiv indkomstskattereform: afskaffelse af opsparingsfradrag, ændring af afskrivningsreglerne, skærpelse af kapitalvindingsskatten, ophævelse af skattefordelene for parcelhuse, i hvert fald nyerhvervede, reform af forbrugsbeskatningen, en betydelig offentlig boligfond, lavrentepolitik, omlægning af landbrugsstøtten og gennemførelse af de vigtigste punkter i protokollatet fra forhandlingerne mellem regeringen og SF efter valget. Hvad momsen angår, fastholder SF at den principielt ikke må lægges oven på fødevarernes hjemmemarkedspriser.

I en udtalelse fra De Uafhængiges hovedbestyrelse hedder det, at den politik, v. og k. f. har ført efter valget, allerede turde have overbevist store dele af befolkningen om, at der nu mere end nogensinde er brug for De Uafhængige i folketinget.

31. – Reguleringspristallet for januar viser ringere stigning end ventet og medfører ikke nogen lønforhøjelse for de store grupper af arbejdere og tjenestemænd. Det er af Danmarks Statistik beregnet til 120 (120,4) mod 119 (119,1) for oktober 1966 og for hele året 1966 udgør stigningen ca. 4 pct. mod ca. 7 pct. for 1965. Det såkaldte servicepristal på grundlag af forbrugssammensætningen i 1955, som DS udregner efter anmodning af LO, når op over 121 og ville udløse en ny dyrtidstillægsportion, og LO, der har taget forbehold med hensyn til indførelse af et nyt grundlag for pristalsberegningen i en overenskomstperiode, anmoder om en forhandling med Arbejdsgiverforeningen. Arbejdsgiverforeningens formand Svend Heineke udtaler, at spørgsmålet eventuelt må gå til arbejdsretlig afgørelse ved overenskomstnævnet.

Folketinget vedtager enstemmigt forslag om ændring af lov om beregning af et reguleringspristal; s. f. undlader at stemme. For at undgå, at mere tilfædige og forbigående prisstigninger på enkelte varer via pristalsreguleringen skal omsætte sig i et højere omkostnings- og prisniveau, bestemmes, at der skal udarbejdes prisindeks for hver måned, og at det kvartårlige reguleringspristal skal baseres på et gennemsnit af 3 på hinanden følgende månedsprisindeks. Endvidere ændres loven i overensstemmelse med boligforliget af 18/1 1966 således, at de tilskud, som lejerne modtager efter den sociale boligsikringsordning, fradrages i den husleje, som indgår i reguleringspristallet. Folketinget beslutter, at udvalget, der har behandlet lovforslaget, skal fortsætte sine overvejelser folketingsåret ud.

Folketinget foretager 1. behandling af forslag til lov om udlån til sammenlægning, supplering samt oprettelse af jordbrug m. m. og forslag til lov om udlån til arbejderboliger på landet (se 25/1). Ved det første forslag stilles i 1967–68 i alt 50 mill. kr. (1966–67: 12,4 mill. kr.) af statskassens midler til rådighed som lån til finansiering af hensigtsmæssige jordsuppleringer og bygningsudvidelser i henhold til den såkaldte statshusmandslov.

Februar 1967

1. – Under 2. behandling af forslag til lov om leje og forslag til lov om midlertidig regulering af boligforholdene (se 14/12 1966) foreslår Kai Moltke (s. f.) en dagsorden, hvori det hedder, at boligforliget ikke løser problemerne, men medfører urimelige lejeforhøjelser og vil fremme den inflatoriske udvikling, hvorfor de 4 forligspartier opfordres til at overveje en revision af forliget under en fornyet behandling i udvalget. Dagsordensforslaget forkastes med 95 stemmer mod 18 (s. f.); 5 (l. c. og den radikale Rigmor Christensen) undlader at stemme. De to lovforslag vedtages 8/2 ved 3. behandling, det første enstemmigt, det andet med 119 stemmer mod 21 (s. f., l. c. og den radikale Rigmor Christensen). Forinden forkastes et af s. f. stillet ændringsforslag om, at udlejeren skal betale halvdelen af huslejeforhøjelsen til en statslig boligfond, og et ændringsforslag fra l. c. om, at 2/3 af huslejeforhøjelsen skal bindes i Nationalbanken.

Hovedorganisationernes snævre forhandlingsudvalg drøfter situationen omkring januarpristallet, men uden resultat.

2. – Danmark, Vesttyskland og Holland underskriver i Bonn en aftale, hvorefter de tre lande i fællesskab indbringer spørgsmålet om fastlæggelse af fastlandssokkelgrænserne i Nordsøen mellem de tre lande for den internationale domstol i Haag.

3. – Finansminister Grünbaum fremsætter forslag til udskrivningslov for 1967–68, der indgår som en del af 1. trin i den større reform af indkomstbeskatningen, som regeringen vil søge gennemført (se 19/1). I forhold til den gældende udskrivningslov indeholder forslaget flg. ændringer: 1) en forhøjelse af de skattefrie grundbeløb fra 7000 til 9000 kr. for forsørgere og fra 3700 til 4500 kr. for ikkeforsørgere; herved vil yderligere ca. 120.000 personer blive fritaget for indkomstskat til staten, 2) en udvidelse af den særlige skattelettelse for merindtægt derved, at bestemmelsen om, at der ved beregningen af merindtægtsfradraget ses helt bort fra de første 10 pct.'s stigning, bortfalder, 3) en forhøjelse af børnetilskuddet med 150 kr. til 780 for hvert af de første 4 børn og 830 kr. for hvert barn ud over de første 4, 4) indførelse af persontilskud til personer med indtægter så lave, at de enten slet ikke eller kun i beskedent omfang får gavn af nedsættelserne i statsskatten. Persontilskuddet er for skalaindtægter under 7800 kr. for forsørgere og 7000 kr. for ikke-forsørgere sat til 350 henholdsvis 300 kr. Persontilskudsordningen vil omfatte ca. 800.000 personer. For 1967–68 vil de nævnte ændringer samt forhøjelsen af lønmodtagerfradraget (se 15/12 1966) medføre et provenutab og en merudgift på i alt 1160 mill. kr., medens en gennemførelse af merværdiafgiften med ikrafttræden 1/7 1967 vil give en merindtægt på ca. 900 mill. kr., og der er således med de foreslåede ændringer i udskrivningsloven disponeret over hele dette nettoprovenu.

Socialminister Bundvad fremsætter forslag om ændring af lov om folkepension. Herefter forhøjes folkepensionsbidraget fra 2,5 til 3 pct. af skalaindkomsten for at skaffe dækning for en større del af udgifterne til den fulde, ikke-indtægtsregulerede folkepension for personer over 67 år, som skal gennemføres i løbet af 5 år fra 1/4 1965. Forslaget vedtages enstemmigt ved 3. behandling 9/3.

4. – Ved KU's vinterstævne på Christiansborg understreger ordførerne for v., k. f. og r. v., Henry Christensen, Poul Møller og Hilmar Baunsgaard, at deres tilslutning til gennemførelse af merværdiafgiften er afhængig af de aftaler, der kan træffes om gennemførelsen af den øvrige del af den samlede skattereform. De er ikke overbevist om nødvendigheden af, at momsen gennemføres inden 1/4, for at den kan træde i kraft 1/7.

7. – Morten Lange (s. f.) fremsætter forslag om ændring af svangerskabsloven, hvorved der indføres fri adgang til abort i den tidligste del af svangerskabet. Ved 1. behandling 24/2 udtrykker justitsminister K. Axel Nielsen sympati for de synspunkter, der ligger til grund for forslaget, men kan ikke gå ind for, at det gennemføres på det foreliggende grundlag.

Repræsentanter for Venstres og Det konservative Folkepartis folketingsgrupper drøfter samarbejdsformerne mellem de to partier. Den konservative gruppeformand Poul Sørensen udtaler, at de såkaldte delegationsforhandlinger kan ventes afløst af en ordning, hvorefter de liberale partiers ordførere sammen drøfter konkrete opgaver, når sådanne kræver stillingtagen.

Forligsmanden orienterer statsminister J. O. Krag og arbejdsminister Dinesen om situationen, men fortsætter drøftelserne med de to parter.

8. – Landbrugsminister Chr. Thomsen fremsætter forslag til lov om udlån til yngre landmænd ved nyetablering.

Forligsmanden meddeler om aftenen statsministeren, at han har opgivet sine mæglingsbestræbelser mellem Dansk Arbejdsgiverforening og LO.

Fhv. minister Axel Kristensen (v.) hævder, at de synspunkter, der lå til grund for vedtagelsen af loven om atomenergikommissionen for 11 år siden, ikke længere har gyldighed, og kritiserer, at der årligt anvendes ca. 50 mill. kr. til atomforsøgsstationen på Risø.

9. – Justitsminister K. Axel Nielsen fremsætter forslag til lov om fælles grænseekspedition med bemyndigelse til at afslutte overenskomst med andre lande herom. Anledningen er, at Danmark og Vesttyskland har undertegnet en overenskomst om sammenlægning af grænseekspeditioner og etablering af fællesstationer ved den dansk-tyske grænse.

Handelsminister Tyge Dahlgaard fremsætter forslag til lov om egnsudvikling og forslag til lov om garantier for lån til industrivirksomheder. Ved egnsudviklingslovens revision i 1962 blev den dagældende industristøttelov indarbejdet i egnsudviklingsloven, men de foreslås nu på ny adskilt. Begge lovene skal sammen med forskellige andre af betydning for erhvervslivets finansiering administreres af et direktorat, som agtes placeret i Jylland.

Trafikminister Horn fremsætter forslag til lov om nedsættelse af en trafikkommission.

Ved 1. behandling af forslaget til udskrivningslov (se 3/2) føres i folketinget en langvarig skattereformdebat, hvorunder Henry Christensen (v.) foreslår, at merværdiafgiften »nedfryses«. Poul Møller (k. f.) og Hilmar Baunsgaard (r. v.) vender sig imod, at momsen skal træde i kraft allerede 1/7. Debatten slutter med vedtagelsen af et forslag til dagsorden af Peter Nielsen (s.), hvorefter tinget tager til efterretning, at finansministeren er rede til i folketingsudvalget at drøfte et egnet skatteloft og stille forslag herom. Vedtagelsen sker med 75 stemmer (s. og s. f.) mod 0; medens 64 undlader at stemme.

Arbejdsmarkedets parter er 2 gange til møder hos statsministeren og sætter sig på ny sammen for i fællesskab med forligsmanden at forsøge at skabe enighed om et mæglingsforslag. Forhandlingerne slutter kl. 7,30 den flg. morgen uden resultat. Forligsinstitutionen meddeler, at den på nuværende tidspunkt ikke ser nogen mulighed for at fremsætte et mæglingsforslag.

11. – På et møde mellem statsministeren, arbejdsministeren og de to hovedorganisationers formænd enes man om at nedsætte 5 fællesudvalg, der skal gennemgå en række tekniske problemer vedrørende lavtlønstillæg, dyrtidsregulering, arbejdstid, søgnehelligdagsbetaling og holddrift.

14. – Arbejdsgiverforeningen modtager de første strejkevarsler.

15. – Minister Sølvhøj fremsætter forslag til folketingsbeslutning om ratifikation af

overenskomst mellem Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige om Nordisk Kulturfond. Forslaget vedtages enstemmigt 10/3.

Dansk Ingeniørforening offentliggør en betænkning om luft-, vand- og støjforurening.

Udvalget, der i henhold til en folketingsbeslutning blev nedsat 6/4 1966 for at undersøge mulighederne for adgang til at betale skat af løbende indkomst, den såkaldte frivillige kildeskat, afgiver betænkning.

16. – Økonomiminister Nørgaard og finansminister Grünbaum fremsætter forslag om indførelse af henholdsvis nationalbankloven og møntloven i Grønland fra 1/7. Forslagene vedtages ved 3. behandling 9/3.

Poul Dam (s. f.) fremsætter forslag til folketingsbeslutning om foranstaltninger til fremme af samhandelen med nye handelspartnere. I forslaget opfordres handelsministeren til at fremsætte forslag om et blandet statsligt-privat importaktieselskab, der dels gennem agenturvirksomhed, dels gennem import for egen regning skal ophjælpe importen til Danmark fra nye handelspartnere. Ved 1. behandling 29/3 afvises forslaget af handelsministeren og de øvrige partier.

Folketinget vedtager ved 3. behandling enstemmigt forslag om ændring af lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring. Herefter forhøjes arbejdsløshedsunderstøttelsen, så dagpengene svarer til 80 pct. af et medlems hidtidige arbejdsindtægt; til gengæld bortfalder de hidtidige tillæg, børnetillæg, huslejehjælp, brændselshjælp og juleunderstøttelse. Der indføres ensartet medlemsbidrag i alle anerkendte arbejdsløshedskasser med samme dagpengehjælp, karenstiden bortfalder, og refusionsreglerne ændres, således at det offentlige overtager risikoen for stigning i ledigheden. Til gengæld herfor skal arbejdsløshedskasserne indbetale ca. 200 mill. kr. af deres formue til statskassen. Inden årets udgang skal der fremsættes forslag om at lade arbejdsløshedskassernes anvisnings- og kontrolfunktioner overgå til de offentlige arbejdsanvisningskontorer.

Den konservative folketingsgruppe offentliggør en forhandlingsskitse. Det fastslås at det er en betingelse for konservativ støtte til en skattereform, at der sluttes en bindende aftale om alle væsentlige principper i det kommende skattesystem. Et nyt skatteloft må give samme beskyttelse m. h. t. den maksimale belastning som skattefradragsreglen, og der bør fortsat være adgang til fradrag af kommunale skatter. På linje med de radikale går k. f. ind for, at den fremtidige indkomstskat til staten opkræves efter en fast skala med små spring i skatteprocenterne og lange intervaller i progressionen.

17. – Kammeradvokaten har afleveret stævning i landsretten med påstand om, at Arne Magnussens legat tilpligtes at anerkende udlevering af håndskrifter uden erstatning til Islands universitet.

Forsvarsminister Victor Gram fremsætter forslag til lov om samarbejdsregler i forsvaret.

Finansminister Grünbaum fremsætter forslag om en stramning af reglerne i lov om skattefri afskrivninger m. m. samt forslag til lov om skattemæssig opgørelse af varelagre m. v., hvorefter adgangen til afskrivning på varelagre og køb på bindende kontrakt afskaffes gradvis i løbet af 6 år.

21. – Poul Dam (s. f.) fremsætter forslag til lov om offentlig køberet over visse ejendomme. Formanden gør ved anmeldelsen opmærksom på, at der er tvivl om lovforslagets overensstemmelse med grundloven, men at han ikke har fundet tilstrækkelig grund til at indstille, at lovforslaget afvises i henhold til forretningsordenens § 16, stk. 3.

Arbejdsgiverforeningen modtager 2. strejkevarsel bl. a. fra HK, der varsler strejke fra 1/3 i 166 virksomheder. Hidtil har i alt 43 fagforbund afgivet 1. strejkevarsel.

22. – I sit svar på et spørgsmål af Niels Helveg Petersen (r. v.) erklærer stats- og

udenrigsminister J. O. Krag, at den danske regerings stilling til krigen i Vietnam er uforandret; den slutter stadig op bag generalsekretær U Thants 3 punkt program af 3. marts 1966, hvorefter de amerikanske bombardementer i Nordvietnam skal standses, krigsaktiviteten på begge sider nedsættes og forhandlinger indledes, hvortil alle interesserede parter skal have adgang, også den nationale befrielsesfront.

Indenrigsminister Hans Hækkerup fremsætter forslag om ændring af lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme. Ved forslaget udvides den adgang, kommunerne i 1961 fik til at opkræve en dækningsafgift af forretningsejendomme. Medens dækningsafgiften efter de gældende regler højst kan opkræves med 5 promille af forskelsværdien (bygningsværdien) foreslås overgrænsen nu forhøjet til 10 promille. Forslaget vedtages ved 3. behandling 17/3 med 98 stemmer mod 64 (v., de fleste k. f. og l. c.); 2 medlemmer undlader at stemme.

Finansminister Grünbaum redegør for regeringens forslag til en enhedsskala for statsskatten til anvendelse fra og med skatteåret 1968–69 og når kildeskatten træder i kraft. I overensstemmelse med Det radikale Venstres og Det konservative Folkepartis tanker fastlåser enhedsskalaen forholdet mellem skattebyrden på de forskellige indtægtsgrupper.

Venstre offentliggør en skitse, der ligesom de konservatives (se 16/2) kræver et effektivt »skatteloft« som erstatning for bortfaldet af skattefradragsretten. V. erklærer, at forudsætningerne for at acceptere moms ikke mere er til stede, men kan der opnås enighed om en skattereforms andre led, er det villig til at forhandle om, at et nødvendigt mindre provenu tilvejebringes på anden måde.

Arbejdsgiverforeningen modtager 2. strejkevarsel bl. a. fra Kvindeligt Arbejderforbund, omfattende 30.000 arbejdere, og fra Centralorganisationen af Metalarbejdere, der omfatter 70.000 arbejdere, men skibsværfter, radio- og TV-fabrikker og landbrugsmaskinefabrikker er undtaget fra strejkevarslet. Desuden er modtaget 2. strejkevarsel fra Dansk Arbejdsmands- og Specialarbejder Forbund bl. a. over for benzin- og olieselskaberne. Chaufførernes Forbund har sendt 2. strejkevarsel for 700 chauffører ved benzin- og olieselskaberne.

23. – Handelminister Tyge Dahlgaard fremsætter forslag til konkurrencelov og forslag om ændring i lov om indseende med priser. Konkurrenceloven skal afløse lov om uretmæssig konkurrence og varebetegnelse. Forslaget til konkurrencelov betyder en liberalisering af de gældende regler, dog indeholder forslaget forbud mod præmiekonkurrencer i forbindelse med varesalg, og i lov om indseende med priser foreslås indføjet krav om kvantumstandardisering og oplysning om varernes indhold.

Minister Sølvhøj fremsætter forslag om ændring af lov om teknisk samarbejde med udviklingslandene, hvorefter der oprettes en industrialiseringsfond til fremme af danske investeringer i disse lande. Midlerne foreslås tilvejebragt ved successivt at overføre indtil halvdelen af toldindtægterne ved importen af kaffe til fonden.

Under forligsmandens ledelse begynder en ny forhandlingsrunde i forligsinstitutionen.

Dansk Arbejdsgiverforening afsender 1. lockoutvarsel til LO.

24. – Boligminister Kaj Andresen fremsætter forslag til lov om boligbyggeri, hvor støtten til boligbyggeriet er omformet i overensstemmelse med de boligpolitiske aftaler af januar 1966.

25. – Efter 5 timers forhandling i forligsinstitutionen meddeler forligsmanden, at han vil overveje situationen til mandag 27/2.

26. – Statsminister Krag, arbejdsminister Dinesen og Socialdemokratiets politiske ordfører Per Hækkerup har intern rådslagning med LO's øverste ledelse.

27. – Danske Dagblades Fællesrepræsentation henstiller indtrængende til statsministeren, at han gør en indsats for at tilvejebringe en løsning, der holder den samlede dagspresse uden for en arbejdskonflikt. Typografstrejken vil kunne træde i kraft 7/3.

Kl. 17 mødes hovedorganisationernes forhandlingsudvalg i forligsinstitutionen under forligsmandens ledelse. Forhandlingerne fortsætter hele natten. 28/2 kl. 4 udsætter forligsmanden de fleste af de varslede strejker i 2 uger.

28. – Justitsminister K. Axel Nielsen fremsætter forslag om ændringer i borgerlig straffelov samt forslag til lov om udlevering af lovovertrædere. Ved det første ophæves forbudet mod offentliggørelse og udsendelse af pornografiske skrifter. Straffelovens hjemmel til indgreb begrænses til utugtige billeder samt offentlige foredrag, forestillinger og udstillinger af utugtigt indhold.

Poul Schlütter (k. f.) fremsætter forslag om ændring i lov om tipning, hvorefter hele overskuddet anvendes til idrættens fremme. Herved vil støtten til idrætten stige fra ca. 14 til godt 20 mill. kr.

Hastrup (k. f.) fremsætter forslag til folketingsbeslutning om adgang til gengivelser af udsendelser i Danmarks radio. Formålet er at sikre enkeltpersoner og offentligheden en mulighed for nøjagtigt at konstatere, hvad der i radio og TV fremsættes af udtalelser m. v., som enten har karakter af angreb eller kritik mod bestemte personer eller har betydning som grundlag for den offentlige meningsdannelse.

Marts 1967

1. – Det radikale Venstre foreslår i folketingsudvalget om kildeskatten, at kildeskatten ved hjælp af EDB-anlæg skal administreres efter det kumulative princip, dvs. løbende reguleres efter indkomstens størrelse, således at efterbetaling og tilbagebetaling ved årets slutning undgås for lønmodtagere.

Der forhandles i 11 timer i forligsinstitutionen om de nye overenskomster. Parterne har fået udleveret en skitse til et mæglingsforslag.

2. – Arbejdsgiverforeningens generalforsamling vedtager at afsende 2. lockoutvarsel til LO med ikrafttræden 15/3. Varslet omfatter 60.000 arbejdere.

Forligsmanden beslutter at udsætte de ikke allerede udsatte strejker.

3. – Folketinget færdigbehandler forslag om ændring af lov om teknisk samarbejde med udviklingslandene (udvidelse af statslånsrammen med 200 mill. kr. til 500 mill. kr.), der vedtages enstemmigt; forslag til lov om boligsikring, der ligeledes vedtages enstemmigt, samt forslag om ændring i lov om boligbyggeri (om det almennyttige byggeri og dettes landsbyggefond), der vedtages med 122 stemmer mod 13 (s. f.); det radikale medlem Rigmor Christensen undlader at stemme.

Handels- og markedsminister Tyge Dahlgaard, der hidtil har stået uden for partierne, har meddelt, at han har besluttet at indmelde sig i Socialdemokratiet.

Forligsmanden udsætter den varslede lockout.

5. – På Store Kro i Fredensborg har der i weekenden været afholdt møder i folketingets skattereformudvalg under ledelse af udvalgsformanden Per Hækkerup.

Forligsmanden meddeler, at forsåvidt forhandlingerne på HK-området fører til et positivt resultat, vil de to hovedorganisationers forhandlingsudvalg enstemmigt anbefale, at der udarbejdes et mæglingsforslag på grundlag af de hidtil førte forhandlinger.

6. – Forligsmanden offentliggør sit mæglingsforslag, hvis bestemmelser om ændringer i de kollektive overenskomster er delt i to grupper, dels de ændringer, der får virkning allerede i det første overenskomstår, dels de ændringer, der indtræder i andet overenskomstår. I det første år træder et lavtlønstillæg til normallønnede arbejdere i kraft. Det udgør for den overvejende del af normallønnede voksne mænd 32 øre pr. time og for voksne kvinder 22 øre. Inden for minimallønsområdet forhøjes minstebetalingssatserne med 32 øre for mænd og 22 øre for kvinder, i metalindustrien dog med 32 øre pr. time for både mænd og kvinder. Alle ungarbejdere får et tillæg på 12 øre i timen. Til voksne arbejdere ydes desuden et særligt tillæg på 15 øre pr. time. Dette tillæg bortfalder, første gang dyrtidstillægget forhøjes som følge af stigning i reguleringspristallet. Det særlige tillæg til ungarbejdere udgør 5 øre pr. time. Voksne kvindelige arbejdere, hvis dyrtidstillæg er lavere end mændenes, får en forhøjelse af dyrtidstillægget på 10 øre pr. time. Ved fremtidige reguleringer af dyrtidstillægget skal der regnes med dyrtidsportioner på 20 øre pr. time mod hidtil 15 øre. Holddriftstillæget forhøjes.

I det andet overenskomstår forhøjes lavtlønstillægget med 10 øre for både mænd og kvinder og mindstebetalingssatserne med 12 øre pr. time for voksne og 8 øre for ungarbejdere. Endvidere forhøjes akkorderne med 2 pct. 1/7 1968 nedsættes arbejdstiden med 1½ time fra 44 til 42½ time ugentlig, og i forbindelse med arbejdstidsnedsættelsen ydes 30 øre pr. time til mandlige arbejdere, 22 øre til kvindelige og 12 øre til ungarbejdere.

7. – Socialminister Bundvad fremsætter forslag om ændring i lov om den offentlige sygeforsikring, hvorefter bl. a. satserne for dagpenge til lønarbejdere under sygdom forhøjes fra 1/10 1967. I samme møde foretager folketinget 1. behandling af et af Venstre fremsat forslag til folketingsbeslutning om ændringer i den offentlige sygeforsikring. Under debatten kritiserer ordføreren for forslagsstillerne, Peter Larsen, at forslaget først kommer til behandling 6 uger efter fremsættelsen og nævner, at Venstre har følt sig foranlediget til at stille forslag om ændringer i folketingets forretningsorden.

8. – Fiskeriministeriet meddeler, at fiskeriterritoriet i Nordsøen, Skagerak og Kattegat fra 1/7 udvides fra 3 til 12 somil regnet fra de gældende basislinier.

Kulturminister Bodil Koch, der har meddelt, at hun ikke, som bebudet i statsministerens åbningstale oktober 1966, vil fremsætte forslag til lov om kulturcentre i indeværende folketingsår, giver folketinget en redegørelse for visse kulturpolitiske problemer. Redegørelsen efterfølges 9/3 af en forhandling i folketinget.

10. – I tillægsbetænkningen til finanslovforslaget for 1967–68 henstiller finansudvalget til regeringen, at forslag om personaleudvidelser og nye honorarordninger i højere grad end hidtil forelægges finansudvalget til forhåndsgodkendelse. Arbejdet i ministerier og styrelser bør tilrettelægges således, at behovet for højt uddannet arbejdskraft begrænses, arbejdsprocesser, der egner sig for elektronisk databehandling, bør udskilles og centraliseres, medens andre decentraliseres. Det henstilles videre, at ministerier og styrelser foretager en gennemgang af tilskudskontiene for at udfinde de tilskud, udviklingen er løbet fra, og m. h. t. investeringer bør der tilstræbes en hensigtsmæssig prioritetsorden.

Finansminister Grünbaum fremsætter forslag om ændring i lov om tipning, hvorefter der til idrætsformål yderligere anvendes 1/3 af den bevillingsafgift på 15 pct., som ifølge loven tilfalder staten (se 28/2).

Bjørn Larsen (s. f.) fremsætter forslag om ændring af lov om saltvandsfiskeri og af lov om ferskvandsfiskeri. Det foreslås, at udlændinge skal løse fisketegn, såfremt de agter at drive lystfiskeri her i landet, og at fisketegnsafgiften indsættes i en fond til ophjælpning af fiskebestanden.

13. – Efter at der er opnået enighed mellem Socialdemokratiet og Socialistisk Folkeparti om en skattereform, herunder en merværdiafgift på 10 pct., offentliggøres en aftale mellem de to partier om et politisk samarbejde, hvis sigte er at gennemføre de reformer og løse de opgaver, de to partier efter deres programmer har en fælles interesse i.

Om skattereformen hedder det, at skattefradragsreglen afskaffes, en række særordninger og urimelige fradragsmuligheder fjernes, og der indføres en rimelig progressiv skatteskala. Afskrivningsreglerne ændres for at modvirke, at de udnyttes til at skaffe utilsigtede skattefordele. Skatteligningen effektiviseres, og der gennemføres samtidighed i beskatningen ved overgang til kildeskat 1/1 1969. En reform af de tilfældigt virkende forbrugsafgifter forberedes gennem indførelse af en konjunkturregulerende merværdiafgift på 10 pct. Ændringer i denne procent kan kun gennemføres med begge partiers tilslutning. I forbindelse med merværdiskattens indførelse ydes der gennem udskrivningsloven kompensationer til de laveste indtægter gennem et direkte persontilskud, gennem forhøjelse af børnetilskuddene og gennem hævning af den skattefri bundgrænse med 2000 kr. Kollektiv personbefordring holdes uden for momsen ligesom avisernes abonnement og løssalg. – Desuden gennemføres en ordning, hvorved mejeriprodukter holdes fri for fordyrelser i forbindelse med moms'ens indførelse.

Endvidere er det foreløbig aftalt, at der skal oprettes en boligfond og gennemføres en forbedret jordlovgivning. Der påtænkes indført frigørelsesafgift ved landbrugsjords overgang til anden anvendelse og skærpet kapitalvindingsafgift. En skærpelse af kapitalvindingsafgiften ved salg af fast ejendom vil ikke indbefatte parcelhuse.

For at sikre den nødvendige kontakt mellem de to partier om lovgivningsarbejdet og dets forberedelse oprettes et kontaktudvalg bestående af 3 repræsentanter for hvert parti.

På smedeforbundets formands- og kasserermøde går forbundsformand Hans Rasmussen ind for, at de nuværende forhandlingsregler falder bort, og at man går tilbage til at føre direkte forhandlinger på forbundsplan om både generelt og ikkegenerelt overenskomststof.

14. – Prinsesse Benedikte har forlovet sig med prins Richard til Seym-Wittgenstein-Berleburg.

Bomholt fremsætter på præsidiets vegne forslag om ændring i lov om revisionen af statsregnskabet. Forslaget går ud på, at antallet af statsrevisorer forøges fra 4 til 5. Forslaget vedtages ved 3. behandling 2/5 med 131 stemmer mod 7.

Undervisningsminister K. B. Andersen besvarer en forespørgsel af Gottschalck-Hansen m. fl. konservative om sine planer m. h. t. en udvidelse af undervisningspligten.

Arbejdsminister Dinesen får regeringens tilslutning til at nedsætte et udvalg, der skal arbejde med spørgsmålet om en yderligere nedsættelse af arbejdstiden til 40 timer og med feriespørgsmålet.

15. – Forhandlingen ved 2. behandling af lovforslagene om merværdiafgift og kildeskat samt forslag til udskrivningslov for 1967–68 drejer sig for en stor del om skatteforliget. og samarbejdsaftalen mellem s. og s. f. med skarpe angreb på statsministeren fra de 4 oppositionspartier. Westerby (l. c.) foreslåe en dagsorden, der udtaler, at regeringen må anses for ikke længere at have den fornødne frihed og dermed evne til at lede lovgivningsarbejdet. Forslaget forkastes med 90 stemmer mod 4 (l. c.), 80 (v., k. f. og r. v.) undlader at stemme, idet de erklærer, at de vil vise deres misbilligelse ved afstemningen om lovforslagene. Et ændringsforslag af Venstre, hvorefter kommuneskat og kirkelige afgifter skal være fradragsberettiget, forkastes med 94 stemmer (s., s. f. og l. c.) mod 81 (v., k. f. og r. v.).

Boligminister Kaj Andresen fremsætter forslag til lov om statens bygge- og bolig-

fond. Foreløbig stilles en obligationsbeholdning på 1 milliard kr. til rådighed for fonden; renteindtægten heraf, ca. 100 mill. kr. om året, skal anvendes til hjælp til betaling af beboerindskud i socialt byggeri, til fremme af byggemodning gennem lån til kommuner og til hjælp til byfornyelse og opførelse af erstatningsboliger i forbindelse med sanering o. lign.

H. C. Toft (k. f.) fremsætter forslag til folketingsbeslutning om hel eller delvis udflytning af den kgl. grønlandske handels virksomhed i København.

Finansminister Grünbaum fremsætter forslag til lov om Kongeriget Danmarks Hypotekbank og Finansforvaltning med bemyndigelse for ministeren til at overføre finansministeriets statsaktivforvaltning m. v. under banken. Han fremsætter videre forslag til lov om amtsskatteråd og amtsskatteinspektorater. Forslaget indeholder hjemmel for finansministeren til at sammenslutte amtsligningsinspektoraterne og amtsstuerne til en ny institution, der benævnes amtsskatteinspektorater.

Minister Hans Sølvhøj fremsætter forslag til folketingsbeslutning om ratifikation af traktat om principper for staters virksomhed ved udforskning og udnyttelse af det ydre rum, undertegnet i London, Moskva og Washington 27/1 1967.

Guldberg (v.) genfremsætter forslag til lov om fremme af bevægeligheden på arbejdsmarkedet.

16. – I den nyeste oversigt over statsfinanserne er kasseoverskuddet i finansåret 1966–67 anslået til 800 mill. kr., i 1967–68 til 166 mill. kr. Der er herved i udgifterne indregnet 350 mill. kr. til udgifter ved ny lovgivning samt afsat 50 mill. kr. til tillægsbevillinger i årets løb og 1300 mill. kr. til pris- og lønstigninger, landbrugsstøtte m. v.

17. – Forslaget til udskrivningslov (se 3/2) vedtages ved 3. behandling med 90 stemmer mod 4 (l. c.); 74 (v., k. f. og r. v undlader at stemme.

Forslag om ændring af lov om særlig indkomstskat m. v. vedtages med 104 stemmer (s., s. f., r. v. og l. c.) mod 64 (v. og k. f.). Ved forslaget forhøjes skatten på kapitalgevinster ved aktiesalg med 50 pct. Ved 2. behandling er dog det oprindelige forslags bestemmelser lempet for så vidt angår små aktiehandler.

Finansminister Grünbaum udtaler, at han ved nærmere overvejelse er kommet til det resultat, at en afvikling af de gældende lagernedskrivningsregler med 5 pct. om året i løbet af 6 år vil være for hård for adskillige virksomheder (se 17/2).

18. – Stats- og udenrigsminister J. O. Krag afviser en opfordring fra den radikale folketingsgruppe om at søge kontakt med den vesttyske regering for at få den til at anerkende Oder-Neisse grænsen mellem Østtyskland og Polen.

Stats- og udenrigsminister J. O. Krag udtaler, at regeringen ikke har noget ønske om at regere på en snæver majoritet, men søger et bredere samarbejde. Men forskydningen ved valget måtte bevirke, at de indrømmelser, regeringen ville være rede til at give de borgerlige partier, måtte blive mindre, end de var før valget. Regeringen havde tilbudt både de konservative og de radikale at forhandle om en række spørgsmål vedrørende skattelovene, men de radikale var vant til meget større indrømmelser, end regeringen nu var rede til at give.

21. – Forligsmanden offentliggør resultatet af afstemningen om mæglingsforslaget. Arbejdsgiverforeningen har vedtaget forslaget med 457 ja-stemmer og 116 nej-stemmer eller henholdsvis 79 og 21 pct. af den på generalforsamlingen repræsenterede udbetalte arbejdsløn. For arbejdernes vedkommende sker vedtagelsen med 323.683 stemmer mod 167.390, eller henholdsvis 65,9 og 34,1 pct. Af de 4 største fagforbund vedtages forslaget i de 3, men forkastes af HK.

29. – Folketinget færdigbehandler landbrugslovene. Ved 2. behandling er sammenlægningsgrænsen nedsat fra de oprindelig foreslåede 45 ha til 35 ha. Forslaget om sammenlægning og samdrift af

landbrugsejendomme vedtages med 113 stemmer (s., s. f. og v.) mod 4 (l. c.), medens 35 (k. f. og r. v.) undlader at stemme.

Folketinget færdigbehandler lovforslagene vedr. merværdiafgiften og kildeskatten. Det første vedtages med 90 stemmer (s. og s. f.) mod 86 (v., k. f., r. v. og l. c.); grønlænderen Rosing undlader at stemme. For kildeskatteforslaget stemmer 123 (s., s. f., l. c. og de fleste konservative) mod 35 (v.), medens 19 (r. v., 4 k. f., folkesocialisten Skræppenborg-Nielsen og Rosing) undlader at stemme.

I en kendelse fra arbejdsretten i Taxasagen i Esbjerg hedder det, at det nye Chaufførernes Forbund har ret i sin påstand om at være overenskomstberettiget part i forholdet til Esbjerg Taxa.

30. – Socialistisk Folkeparti stemmer for første gang for finanslovforslaget, der vedtages enstemmigt. SF-ordføreren Skræppenborg-Nielsen erklærer først, at det er gruppens hensigt at undlade at stemme, men tilføjer, at hvis visse partier skulle få lyst til at rotte sig sammen for at vælte regeringen ved at stemme imod finanslovforslaget, vil s. f. stemme for forslaget. Senere erklærer Aksel Larsen (s. f.) – efter en afbrydelse af mødet – at debatten har vist, at visse partier har gjort den foreståede afstemning til en afstemning for eller imod regeringen, og at s. f. derfor agter at stemme for finanslovforslaget.

31. – LO opsiger forhandlingsreglerne af 6/6 1964 til ophør 1/7 (se 13/3).